

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
денної форми навчання

_____ Проценко О.М.
« ____ » _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА»

напрямок підготовки

6.030504 «Економіка підприємства»

інститут, факультет:

Шосткинський інститут СумДУ,
факультет денної форми навчання

Погоджено: Начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук В.О.

Шостка – 2016 р.

Робоча програма з управління витратами підприємства для студентів
за напрямом підготовки – 6.030504 «Економіка підприємства»
«01» вересня 2016 року – 9 с.

*Укладена на основі Освітньо-професійної програми та Освітньо-кваліфікаційної характеристики
напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства».*

Розробник: Тур О. М., к.е.н., ст. викладач кафедри економіки та управління

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол № ____ від. « ____ » _____ 2016 року

Завідувач кафедри економіки та управління

Прожога І. В.

(підпис)

« ____ » _____ 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна: 4,0 заочна: 4,0	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»		
Модулів – денна: 2 заочна: -		Рік підготовки:	
Змістових модулів – денна: 3 заочна: -		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: денна: - заочна: РР		Семестр	
Загальна кількість годин денна: 120 годин заочна: 120 годин		7-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	24 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	4 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		64 год.	106 год
		Індивідуальні завдання:	
		8 год	2 год
Вид контролю:			
дск	іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 66,67 % (48 год / 72 год)

для заочної форми навчання – 11,11 % (12 год / 108 год)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Управління витратами підприємства» є отримання студентами знань, умінь, навичок, необхідних для прийняття господарських рішень щодо управління витратами виробничих підприємств, розподілу чистого прибутку, управління податковими платежами.

Основними завданнями дисципліни є вивчення закономірностей формування витрат підприємства у операційній, фінансовій, комерційній діяльності.

Місце дисципліни у навчальному процесі. Навчальна дисципліна «Управління витратами підприємства» є складовою комплексу економічних дисциплін. Дисципліна пов'язана з такими навчальними курсами, як «Основи економічної теорії», «Мікроекономіка», «Економіка та організація підприємницької діяльності», «Економіка підприємства», «Економічний аналіз», «Інвестиції».

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні закономірності формування витрат та чистого прибутку у виробничих системах;

вміти: використати отримані знання для вирішення конкретних задач у сфері виробництва та управління витратами, здійснювати аналіз беззбитковості виробництва, планувати обсяги чистого прибутку, керувати податковими платежами на підприємстві.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії та практики управління витратами на підприємстві.

Тема 1. Сутнісна характеристика витрат.

Сутність витрат підприємства. Класифікація витрат. Структура витрат.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 2. Закономірності та чинники формування витрат.

Особливості поведінки витрат у коротко- і довгостроковому періодах. Функції витрат. Вплив виробничого навчання й досвіду на рівень витрат.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 3. Управління витратами.

Сутність системи управління витратами. Функції управління витратами. Центри відповідальності. Методи управління витратами: директ-костінг, кост-кілінг, ABC-метод, метод однорідних секцій, таргет-костінг, стандарт-костінг, абзорпшин-костінг, теорія обмежень, концепція управління витратами на якість, бенчмаркінг, кайдзен-костінг, концепція стратегічного управління витратами.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 4. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.

Місця виникнення витрат. Центри відповідальності. Кошториси центрів відповідальності. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів: метод прямого розподілу, методо взаємних послуг, метод системи рівнянь.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 5. Калькулювання собівартості продукції.

Склад основних статей калькуляції та кошторису. Методи калькулювання: метод обліку виробничих витрат, позамовний метод, по передільний метод, метод прямого обліку,

нормативний метод. Способи включення в собівартість продукції непрямих витрат. Складання планової калькуляції.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 6. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.

Види та методи контролю витрат. Оцінювання роботи підрозділів – центрів витрат. Система контролю витрат на основі їх нормування (стандартизації). Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток».

Сутність аналізу системи «витрати – випуск – прибуток». Аналіз рівноваги операційної діяльності. Аналіз за умови невизначеності та безпеки виробництва. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат: концепція операційного левереджу.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Змістовий модуль 2. Оптимізація витрат, бюджетування та податкова політика підприємства.

Тема 8. Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат.

Концепція цільової собівартості. Функціонально-вартісний аналіз. Кайдзен-раціоналізація та зниження витрат.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 9. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат.

Управління запасами підприємства. Оптимальний розмір замовлення. Методи оцінювання вибуття запасів підприємства: методи FIFO, LIFO, середньозваженої собівартості, ідентифікованої собівартості, нормативних витрат, ціни продажу. Сутність і форми адаптації. Адаптація за часом, за інтенсивністю та за кількістю машин. Вплив різних форм адаптації машин на експлуатаційні витрати. Кількісна адаптація і довгострокова мінімізація витрат.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 10. Бюджетне планування і контроль на підприємстві.

Суть бюджетного планування і види бюджетів. Порядок складання і узгодження бюджетів. Контроль за виконанням і аналіз відхилень.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

Тема 11. Управління податковими платежами на підприємстві.

Система оподаткування операційної діяльності підприємства. Формування податкової політики підприємства. Податкове планування.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3; 4].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма / Заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Основи теорії та практики управління витратами на підприємстві.						
Тема 1. Сутнісна характеристика витрат.	7/6,5	2/0,5	2/-		-/-	3/6
Тема 2. Закономірності та чинники формування витрат.	7/6,5	2/0,5	2/-		-/-	3/6
Тема 3. Управління витратами.	7/6,5	2/0,5	2/-		-/-	3/6
Тема 4. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	8/10	2/0,5	2/0,5		1/-	3/9
Тема 5. Калькулювання собівартості продукції.	11/10,5	3/1	3/0,5		1/-	4/9
Тема 6. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.	11/10	3/0,5	3/0,5		1/-	4/9
Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток».	9/10	2/0,5	2/0,5		1/-	4/9
Усього за I модульний цикл	60/60	16/4	16/2		4/-	24/54
Модуль 3						
Змістовий модуль 2. Оптимізація витрат, бюджетування та податкова політика підприємства.						
Тема 8. Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат.	15/11,5	2/1	2/0,5		1/-	10/10
Тема 9. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат.	15/15,5	2/1	2/0,5		1/-	10/14
Тема 10. Бюджетне планування і контроль на підприємстві.	15/17,5	2/1	2/0,5		1/-	10/16
Тема 11. Управління податковими платежами на підприємстві	15/15,5	2/1	2/0,5		1/2	10/12
Усього за II модульний цикл	60/60	8/4	8/2		4/2	40/52
Усього годин	120/120	24/8	24/4		8/2	64/106

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Сутнісна характеристика витрат.	2/-
2	Закономірності та чинники формування витрат.	2/-
3	Управління витратами.	2/-
4	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.	2/0,5
5	Калькулювання собівартості продукції.	3/0,5
6	Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.	3/0,5
7	Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток».	2/0,5
Модуль 2		
8	Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат.	2/0,5
9	Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат.	2/0,5
10	Бюджетне планування і контроль на підприємстві.	2/0,5
11	Управління податковими платежами на підприємстві	2/0,5
Разом		24/4

Практичне заняття складається з контрольної роботи або тестування з теоретичного матеріалу, вирішення ситуаційних завдань, обговорення актуальних проблем теорії та практики, виконання творчих індивідуальних завдань, вирішення практичних задач тощо.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні аспекти розвитку виробничих підприємств в Україні та світі.	4/5
2	Світовий досвід управління витратами підприємства.	4/5
3	Аналіз техніко-економічного рівня розвитку підприємства. Аналіз ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.	4/5
4	Управління зовнішніми та внутрішніми чинниками формування собівартості.	4/5
5	Фактори зниження витрат підприємства та управління ними.	6/10
6	Факторний аналіз поведінки витрат на підприємстві.	6/10
7	Групування витрат на виробництво продукції за економічними елементами та складання кошторису витрат.	10/20
8	Система місцевих податків та зборів в Україні: порядок сплати, об'єкти та суб'єкти оподаткування.	10/20
9	Резерви зниження витрат підприємства.	8/14
10	Світовий досвід з бюджетування на підприємствах.	8/12
Разом		64/106

7. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено написання кожним студентом заочної форми навчання розрахункової роботи яка передбачає: розрахунок показників операційної, комерційної, фінансової діяльності підприємств. Розробки основних напрямів зниження витрат підприємства із проведеного аналізу.

Розрахункова робота повинна бути здана на кафедру для перевірки викладачем не пізніше ніж за три неділі до початку екзаменаційної сесії. Розрахункова робота оцінюється у національній шкалі. За умови невчасного подання розрахункової роботи або незадовільної оцінки за роботу студент не допускається до іспиту.

8. Методи навчання

Лекції: докладне викладення навчального матеріалу із застосуванням мультимедійного проектору, оглядові лекції з використанням опорного конспекту, лекції-дискусії, лекції з помилками тощо.

Практичні заняття: вирішення багатоваріантних задач на основі розрахунків на прикладі найпростіших завдань, розв'язання тестових завдань, представлення студентами доповідей за індивідуальними темами, написання модульних контролів, робота над індивідуальними завданнями.

9. Методи контролю

Тестування, співбесіда з проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, виконання практичних творчих завдань з питань організації та управління виробництва, управління витратами виробництва, розподілом чистого прибутку,

управління податковими платежами, розв'язання задач, написання рефератів, підготовка докладів, захист обов'язкового домашнього завдання тощо.

10. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання Поточний модульний контроль

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1								Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	A2	T9	T10	T11	T12	A2	40	100
2	2	2	2	2	2	2	2	18	2	2	2	2	18		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів, A1, A2 - атестація за модулями.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

№ з/п	Назва	Наявна кількість прим.	Вид
1	Васильков В. Г. Організація виробництва / В. Г. Васильков. – К. : КНЕУ, 2003. – 524 с.	3	Підручник
2	Петрович М. Й. Організація виробництва / М. Й. Петрович, Г. М. Захарчин. – Львів. : Магнолія плюс, 2005. – 400 с.	7	Підручник
3	Бондаренко В. Ф. Микроэкономика. Ключевые вопросы: конспект лекций [для студентов заочной формы обучения экономических специальностей] / Бондаренко В. Ф. – Сумы : СумГУ, 2001. – 98 с.	11	Підручник

Допоміжна

1. Кислий В. М. Організація промислового виробництва / В. М. Кислий. – ч. 1. – Суми : Вид-во СумДУ, 2008. – 149 с.

2. Кислий В. М. Організація промислового виробництва / В. М. Кислий. – ч. 2. – Суми : Вид-во СумДУ, 2008. – 158 с.

3. Новицкий, Н. И. Организация производства на предприятиях: Учебно-методическое пособие / Н. И. Новицкий. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 392 с.

4. Організація виробництва: підручник / за заг. редакцією П.В.Круша. – К. : Каравела, 2010. – 536 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Давидович І. Є. Управління витратами [Електронний ресурс]: навч. посіб. / І. Є. Давидович. – К. : ЦУЛ, 2008. – 320 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

2. Іванюта П. В. Управління ресурсами і витратами [Електронний ресурс]: навч. посіб. / П. В. Іванюта, О. П. Лугівська ; За ред. С.М. Іванюти. – К. : ЦУЛ, 2009. – 320 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

3. Економіка та організація виробництва [Електронний ресурс]: підручник / За ред.: В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. – К. : Знання, 2007. – 678 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

4. Васильков В. Г. Організація виробництва [Електронний ресурс]: навч. посіб. / В. Г. Васильков. – К. : КНЕУ, 2003. – 524 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

5. Єгупов Ю. А. Організація виробництва на промисловому підприємстві [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Ю. А. Єгупов. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

Розробник програми

к.е.н., ст. викладач О. М. Тур

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач. І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).

Протокол № __ від “__” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач. І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).

Протокол № __ від “__” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач. І. В. Прожога

РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА»

1. Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 120/4,0 кред.; лк. – 24 год./12; пр. – 24 год./12; дск.

2. Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 2.

3. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R = 100 балів.

4. Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) виконання завдань на практичних заняттях – максимально 24 бали:

б) складання комплексних письмових модульних контролів – всього 36 балів, шкала оцінювання:

1-й модульний контроль – 18 балів:

- теоретичне завдання (тестування, теоретичні питання), практичне завдання (задачі) (при позитивному оцінюванні) – від 10,8 до 18 балів;

2-й модульний контроль – 18 балів:

- теоретичне завдання (тестування, теоретичні питання), практичне завдання (задачі) (при позитивному оцінюванні) – від 10,8 до 18 балів;

5. Підсумок рейтингових балів за модульними циклами (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (8 лк., 8 пр., модульний контроль) – **20,4...34,0 балів;**

2-ий модульний цикл: (4 лк., 4 пр., модульний контроль) – **15,6...26,0 балів;**

6. Умови ліквідації заборгованості з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п. 5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного, позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для виконання індивідуальних завдань студентами (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п. 4 та п. 6.

8. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента:

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.	5 (відмінно)	$90 \leq RD < 100$
B	Добре – вище середнього рівня з кількома помилками.	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок		$74 \leq RD < 81$
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Задовільно – виконання задовольняє мінімальні критерії		$60 \leq RD < 63$
FX	Незадовільно – можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Незадовільно – необхідний повторний курс навчальної дисципліни .		$RD < 35$

- Студент, який протягом навчального періоду виконав всі заплановані види навчальної роботи і набрав кількість балів яка відповідає позитивній оцінці, допускається до складання ДСК. Перескладання ДСК з метою підвищення позитивної оцінки не здійснюється .

- При отриманні студентом за підсумками складання ДСК балів в межах $35 \leq RD < 59$ він повинен скласти захід підсумкового семестрового контролю (ПСК). Студент має право на два складання ПСК: викладачу і комісії. При успішному складанні ПСК виставляється оцінка «E - задовільно».

- Студенти, які мають рейтинговий бал за семестр менше 35 до заходу додаткового семестрового контролю (ДСК) не допускаються і отримують оцінку «F - незадовільно» і їм призначається повторне вивчення дисципліни. У разі неуспішного повторного вивчення дисципліни студент відраховується з ВНЗ .

Лектор потоку _____

к.е.н., ст. викладач Тур О.М.

Завідувач кафедри ЕУ _____

к.е.н., ст. викладач. І. В. Прожога

«_____» _____ 2015р.